

MAKRO GÖRÜŞ

Sanayi Üretimi

Eylül 2021

Şakir Turan

turans@tskb.com.tr

TSKB Ekonomik Araştırmalar

Sanayi üretimindeki ılımlı yavaşlama Eylül'de devam etti. Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış verilere göre, Eylül ayında üretim bir önceki aya kıyasla toplam sanayide %1,5, imalat sanayinde %1,6 azaldı. Yıllık bazda takvim etkisinden arındırılmış toplam sanayi üretiminde %8,9, imalat sanayi üretiminde %9,7 oranında büyüme kaydedildi. Arındırılmamış veriler ise yıllık bazda toplam sanayide %8,8, imalat sanayinde %9,6 büyümeye işaret etti. Eylül'deki bu sonuçlarla momentum göstergelerinde zayıflama gözlemlendi. Mevsimsel etkilerden arındırılmış üç aylık ortalama sanayi üretimi aylık bazda sadece %0,1 büyüdü.

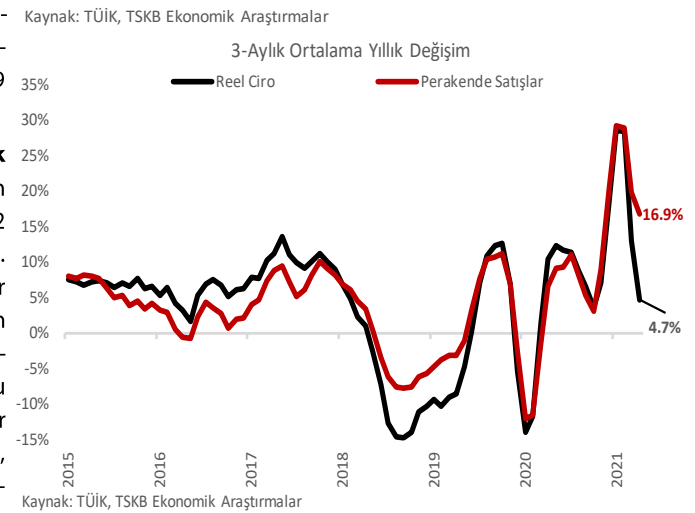
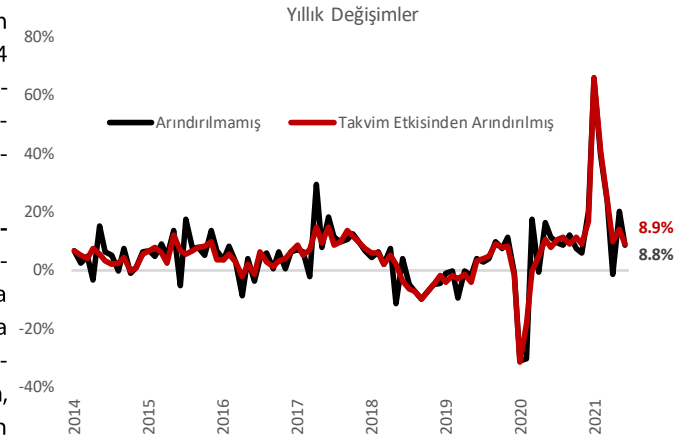
Bu dönemde ana faaliyet kolları içerisinde sadece dayanıklı tüketim malı üretiminde artış kaydedildi. Eylül ayında bir önceki aya göre dayanıklı tüketim malı üretimi sadece %5,5 artarken, dayanıksız tüketim malı üretiminde %0,4 azalış gerçekleşti. Sermaye malı üretimi aylık bazda %5,0 daralırken, enerji üretiminde %3,0 azalış yaşandı. Ara malı üretimi ise aylık bazda %1,1 geriledi. Teknoloji yoğunluklarına göre bakıldığında en hızlı azalış %2,7 ile orta-yüksek teknoloji ürünlerde olurken, en sınırlı gerileme düşük teknolojilerde görüldü.

Faaliyet kolları bazında bakıldığında daralma yarından fazla faaliyet kolunda yaşandı. Eylül ayında 24 faaliyet kolunun 15'inde aylık bazda daralma yaşanırken, en sertinin tedarik zincirindeki aksamalar kaynaklı olarak aylık bazda %14,5 ile motorlu kara taşıtlarında olduğu dikkat çekiyor. Bu faaliyet kolunda üretim yıllık bazda %7,5 daraldı. Motorlu kara taşıtlarını aylık bazda %10,2 daralma ile kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması ile %9,4 daralan bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı izledi. Aylık bazda en hızlı üretim artışı olan faaliyet ise %9,9 ile diğer ulaşım araçlarında olurken, bunu %6,2 ile temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı izledi. Diğer ulaşım araçları yıllık bazda %40,8 büyürken, temel eczacılık ürünlerinde yıllık büyüme %4,9 ile görece sınırlı kaldı.

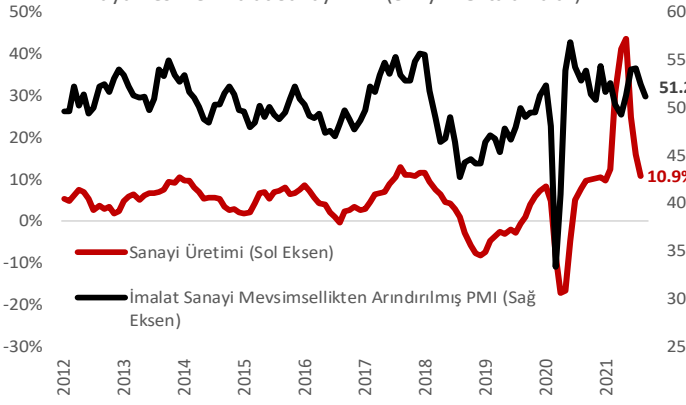
Aylık açıklanan diğer aktivite göstergelerinde artışlar sürerken, ekonomik aktivitenin gücünü koruduğunu teyit ettiler. Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış verilere göre Eylül'de perakende satışlar bir önceki aya kıyasla %1,2 artarken, geçen yılın aynı dönemindeki seviyesinin %15,9 üzerinde gerçekleşti. Gıda ve otomotiv yakıtında aylık bazda sırasıyla %1,7 ve %0,9 oranında artışlar yaşanırken, çekirdek perakende satışlarda aylık bazda artış %1,0 oldu. Bunun içerisinde ise elektrikli eşya ve mobilya ile bilgisayar, kitap ve iletişim aygıtlarında satışlar aylık bazda sırasıyla %3,7 ve %1,4 azaldı. Öte yandan, söz konusu dönemde tekstil, giyim ve ayakkabı ile tıbbi ürünler ve kozmetikte güçlü bir seyir gözlemlendi. Eylül'de toplam ciro endeksi bir önceki aya göre %0,6 artarken, yıllık bazda %42,6 nominal büyüme kaydetti. Bu dönemde ciro aylık bazda sanayide %0,9 azalırken, ticarete %0,9, hizmette %2,6 ve inşaatla %3,0 arttı.

Eylül ayı verileri küresel tedarik zincirindeki aksaklıklar kaynaklı sanayi sektöründe dalgalanmaların sürdüğünü gösterirken, diğer aktivite verileri iktisadi faaliyetin gücünü koruduğunu teyit ettiler. Bununla birlikte, Eylül'de talep kompozisyonuna dair göstergeler hem iç hem de dış talebin ılımlı bir yavaşlama sergilediğini ortaya koyuyorlar. Bu sonuçlarla 2021 üçüncü çeyrekte sanayi üretimi yıllık bazda %10,9 artış kaydederken, toplam ciroda reel büyüme %22,3 oldu. Perakende satışlar ise üçüncü çeyrek genelinde yıllık bazda ortalamada %15,4 büyümeye kaydetti. Bu sonuçlar diğer öncü verilerle birlikte gayri safi yurtiçi hasılda (GSYH) üçüncü çeyrekte yıllık bazda %6 civarında büyümeye işaret ederken, yıl genelindeki %9'luk GSYH büyümesi hesaplamalarımızla uyumlu bir tablo çiziyor. Ekim ve Kasım ayına ilişkin yüksek frekanslı veriler ise ekonomik aktivitenin ılımlı şekilde hız kestiğini gösterirken, tedarik zinciri ve maliyet baskısı kaynaklı sorunlar nedeniyle üretimde oynaklığın sürebileceğine işaret ediyor.

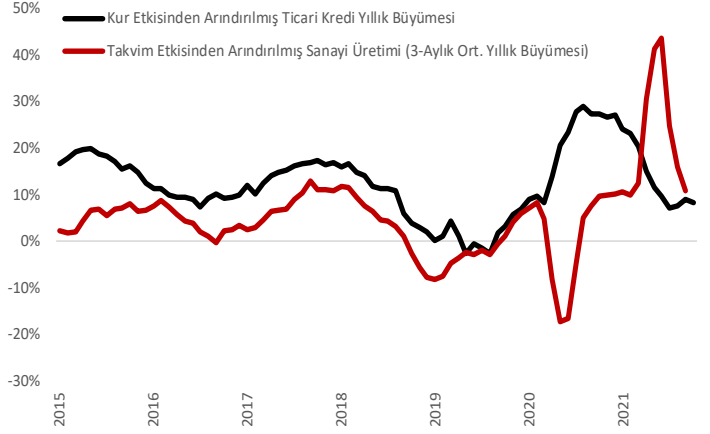
Sanayi Üretimi Eylül Ayı Sonuçları				
	Aylık Değişim (Mev. Arınd.)	Momentum (3 Aylık Ort. Değişim)	Yıllık Değişim (Takvim Etk. Arınd.)	Yıllık Değişim (Arındırılmamış)
Sanayi Üretimi	-1.5%	0.1%	8.9%	8.8%
İmalat Sanayi	-1.6%	0.2%	9.7%	9.6%
Ara Malı Üretimi	-1.1%	0.1%	13.2%	13.1%
Dayanıklı Tüketim Malı	5.5%	-0.6%	10.7%	10.7%
Dayanıksız Tüketim Malı	-0.4%	0.3%	8.4%	8.3%
Enerji	-3.0%	0.0%	1.5%	1.5%
Sermaye Malı Üretimi	-5.0%	0.2%	3.9%	3.7%

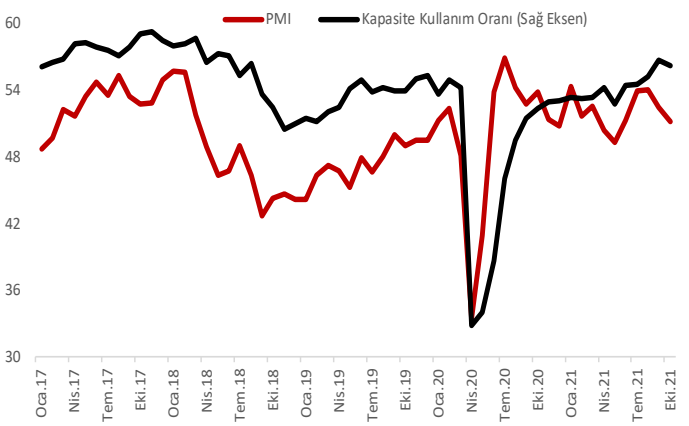
Takvim Etkisinden Arındırılmış Sanayi Üretimi Yıllık Büyümesi ve İmalat Sanayi PMI (3-Aylık Ortalamalar)

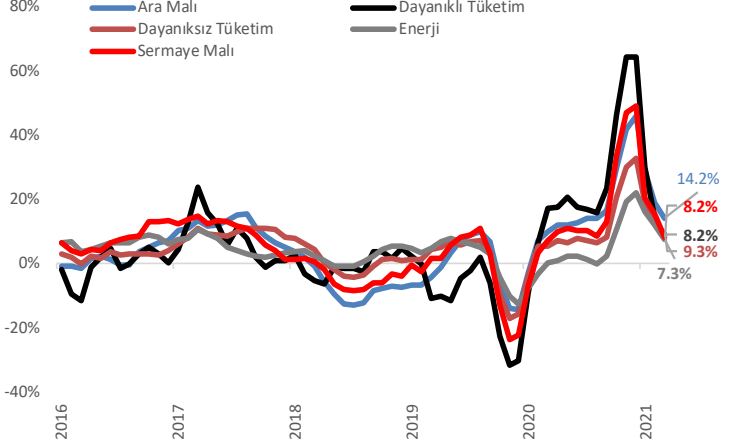
Ticari Krediler ve Sanayi Üretimi

İmalat Sanayi PMI ve Kapasite Kullanım Oranı (Mev. Ard.)

3 Aylık Ortalama Yıllık Değişimler

Kaynak: TÜİK, Reuters, TCMB, BDDK, TSKB Ekonomik Araştırmalar

Eylül	Yıllık Değişim (%)	Yıllık Değişime Katkı (%)	Aylık Değişim (%)	Aylık Değişime Katkı (%)
Sanayi üretimi	8.9	8.9	-1.5	-1.5
Madencilik ve taşacaklığı	7.9	0.4	2.2	0.1
İmalat sanayi	9.7	8.5	-1.6	-1.4
Elektrik, gaz, buhar	1.0	0.0	-3.2	-0.2
Ara mali	13.2	5.3	-1.1	-0.4
Dayanıklı tüketim mali	10.7	0.6	5.5	0.3
Dayanıklısız tüketim mali	8.4	2.1	-0.4	-0.1
Enerji	1.5	0.1	-3.0	-0.3
Sermaye mali	3.9	0.8	-5.0	-1.0
Düşük teknoloji	10.4	4.5	-0.9	-0.4
Orta-düşük teknoloji	10.0	2.8	-1.6	-0.4
Orta-yüksek teknoloji	9.3	2.3	-2.7	-0.7
Yüksek teknoloji	4.2	0.2	-1.7	-0.1
İmalat Sanayi Alt Sektörleri				
Gıda	5.4	0.6	-1.0	-0.1
İçecek	18.9	0.1	1.3	0.0
Tütün ürünleri	-1.3	0.0	-5.5	0.0
Tekstil	9.2	1.1	-1.8	-0.2
Giyim	14.2	1.2	0.5	0.0
Deri	18.1	0.3	5.0	0.1
Ağaç, ağaç ve mantar ürünleri	12.5	0.2	-3.4	0.0
Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı	5.0	0.1	-5.4	-0.2
Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	6.2	0.1	-10.2	-0.1
Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	4.6	0.1	0.8	0.0
Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	15.9	0.9	-0.7	0.0
Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı	4.9	0.0	6.2	0.1
Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	11.7	0.6	-2.5	-0.1
Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	12.0	0.7	2.1	0.1
Ana Metal Sanayi	14.5	0.9	-2.1	-0.1
Fabrikasyon metal ürünleri imalatı,	7.1	0.5	-2.9	-0.2
Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	-10.0	-0.2	-9.4	-0.2
Elektrikli teğhizat imalatı	8.7	0.4	2.4	0.1
Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı	18.6	0.9	-1.2	-0.1
Motorlu kara taşıtı	-7.5	-0.5	-14.5	-0.9
Diğer ulaşım araçları	40.8	1.1	9.9	0.3
Mobilya imalatı	16.5	0.5	3.2	0.1
Diğer imalat	19.5	0.3	-1.3	0.0
Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı	-7.3	-0.2	-3.7	-0.1

Kaynak: TÜİK, TSKB Ekonomik Araştırmalar

TSKB

Danışmanlık Hizmetleri Ekonomik Araştırmalar

ekonomikarastirmalar@tskb.com.tr
MECLİSİ MEBUSAN CAD. NO 81
FINDIKLI İSTANBUL 34427, TÜRKİYE

tel: (90) 212 334 50 50 faks: (90) 212 334 52 34

2021 Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. her hakkı mahfuzdur.

Bu doküman Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.'nin yatırım bankacılığı faaliyetleri kapsamında, kişisel kullanıma yönelik olarak ve bilgi için hazırlanmıştır. Bu dokümana dayalı herhangi bir işlem yapılması tarafımızdan öngörülen bir husus değildir. Belirtilen görüşler sadece bizim güncel görüşlerimizdir. Bu raporda yer alan bilgileri makul bir esasa dayalı olarak güncelleştirirken, bu konuda mevzuat, uygunluk veya diğer başka nedenlerle amaca uygunluk tam olarak sağlanamamış olabilir.

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve/veya bağlı kuruluşları veya çalışanları, burada belirtilen senetleri ihraç edenlere ait menkul kıymetlerle ilgili olarak bir pozisyon almış olabilir veya alabilir; menkul kıymetler üzerinde opsiyonları olabilir veya ilgili diğer bir yatırıma girebilir; bu menkul kıymetleri ihraç eden firmalara danışmanlık yapmış, hisselerinin halka arzına aracılık veya yüklenim taahhüdünde bulunmuş olabilir.

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve/veya bağlı kuruluşları bu raporda belirtilen herhangi bir şirket için yatırım bankacılığı da dahil olmak üzere önemli tavsiyeler veya yatırım hizmetleri sağlıyor veya sağlamış olabilir.

Bu raporun ilgili olduğu yatırım fiyatı veya değeri, direkt veya indirekt olarak, yatırımcıların menfaatlerine ters düşebilir. Döviz kurlarındaki herhangi bir değişimin yatırımın değeri veya fiyatı veya bu yatırımdan sağlanan gelir üzerinde olumsuz bir etkisi olabilir. Geçmişteki performans her zaman gelecekteki performansın kılavuzu olacak demek değildir. Yatırım geliri dalgalanma gösterebilir.

Bu rapor kamuya açık bilgilere dayalıdır. Doğru veya tamam olmayan hiçbir beyan yapılmamıştır. Bu rapor söz konusu menkul kıymetlerin alınması veya satılması için bir teklif, yorum ya da yatırım tavsiyesi değildir veya bu menkul kıymetlerin alınıp satılmasına yönelik bir teklif için de bir istek veya zorlama değildir. Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve kendisiyle bağlantılı olan diğerleri bahsedilen şirketlerin menkul kıymetleriyle ilgili pozisyon alabilirler veya bu menkul kıymetlerle ilgili işlem yapabilirler, ayrıca bu şirketler için yatırım bankacılığı hizmetleri de verebilirler.

Herhangi bir yatırım kararı yatırımcının tamamıyla kendi kişisel seçimine dayanmalıdır. Bu rapordaki bilgiler herhangi bir yatırım tavsiyesi olmayıp, raporda yer alan firmalara yatırım yapılmasından ötürü Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. hiç bir sorumluluk kabul etmez.

